

COBLES DEL GLORIÓS SANT MAGI

EN LAS QUALS SE RELATA

LA VIDA Y MARTYRI DEL GLORIÓS SANT.

Si voleu oir
una cosa rara,
estigáu atents
al queus diré ara.

Vull contar la Vida,
puix era tant santa,
de un Hermitá
com á nova planta.

Diuse Sant Magi,
Sant de molta fama,
qui feu penitencia
tal que espantaba.

Dins de una roca
tenia sa casa,
vuy se diu la cova
de Magi Sagrada.

Assi en Catalunya
está situada
en un lloch molt aspre
ques diu Brufagaña.

Esser podem dir
en la nova Espanya
que Citerior
es anomenada.

Eran tres jermans
de vida Christiana,
vingueren assi
de terras estranyas.

Tots veren lo lloch
de la penya aspre,
per fer penitencia
tan acomodada.

Diulos San Magi,
germans meus per ara
jo restaré assi
en esta montanya.

Los dos sen anaren,
y feren jornada,
fins vuy no sabém
hont feren posada.

Restá San Magi
assi en Brufaganya,
ensenyant la Lley
que á Deu agrada.

Feya molt gran fruit
en lo que ensenyaba,
convertint á molts
de gent Catalana.

En ilarga oració
son temps ocupaba,
ab gran esperit
á Deu suplicaba.

Y ab disciplinas
son cos maltractaba
també ab dejunis
se mortificaba

Era en un temps
en lo cual reynaba
un Emperador,
que al mon subyectaba.

Dit Maximia,
home de gran sanya
contra als Christians,
á molts degollaba.

Un Governador
era el que manaba
per lo Emperador,
que en Roma estava.

Dins de Tarragona
se feu la panada
contrals Hermitans,
y gent solitaria.

Contra Sant Magi
traició han formada
maná lo pretor
sia executada.

Maná á la gent
cerquen la montanya,
troban Sant Magi,
que en cova orava

Lligantli las mans
ab gran furia y rabia:
moriréu Magi,
diu la gent tirana.

Si vos no dexáu
la vida Christiana,
no tornareu mes
en esta montanya.

Devant lo Pretor
al Sant presentaren,
dins de Tarragona
ahont lo portaren,

Diuli lo Pretor:
Eres tú lo Mago,
y Encantador
de aquella montanya.

No vols obehir
lo precepte, y mando
del Emperador
home de gran fama?

No prediques mes
la doctrina falsa
plena de mentidas,
que la gent se enganya.

Respón Sant Magi,
lo qual pres estava,
lo que jo predico
es doctrina santa.

Cobles del gloriós Sant Magi. Igualada: Estampa de Jover, 1859

Esportelles o ensenyes de pelegrí de Sant Magi de la Brufaganya. Primera meitat del segle XVI. L'esportella era uniface i feta de plom. Anaven cosides al capell del pelegrí i eren el testimoni de la visita a un santuari. Foto: Lluís Gassol.

L'ERMITA DE SANT MAGÍ D'IGUALADA

XAVIER JORBA SERRA

A partir de la segona meitat del segle XVI, la pietat tridentina i les ganes de fe de la majoria dels habitants de les parròquies catalanes va donar lloc a un ambient de culte força intens, que es va traduir en una febre constructora de noves esglésies, ermites, oratoris i nous retaules, alguns d'ells dedicats als sants locals. La devoció al sant depenia de l'esforç protector d'aquest. Havia de salvar la comunitat de tempestes, inundacions, llagostes, sequeres, pestes... Si aquesta protecció no es realitzava, la comunitat canviava i adoptava un nou sant protector. Són anys de proliferació de devocions al Santíssim Sagrament, a la Mare de Déu i al seu rosari, a Sant Josep i a les ànimes del purgatori, a Sant Isidre, a Sant Roc i a Sant Magí. Moltes d'aquestes noves devocions són difoses per nous ordes religiosos establerts a Catalunya d'ençà de les reformes tridentines —jesuïtes, caputxins, carmelites descalços.

Els nous models devocionals sorgits després de Trento tenen un clar exemple en Sant Isidre, el qual va ser ràpidament adoptat per la majoria de les comunitats camperoles de Catalunya. La confraria de Sant Isidre d'Igualada creada el 1574 sota l'advocació de Sant Abdó i Sant Senén, és un d'aquests casos. L'any 1625 el consell de la confraria acorda «*sia servit ajuntar a dita confraria la festivitat y protecció del gloriós Sanct Isidoro*»,¹ i disposar a partir de 1628 d'una capella dins del nou temple parroquial de Santa Maria. Una altra mostra seria

Sant Roc. El 12 de juny de l'any 1651, la població de Clariana va votar i va prometre fer cada any pel dia del Sant —16 d'agost— festa i processó «*i es estat per les ocasions hi ha en moltes parts lo mal contagiós i que esto dit Sant Roch nos vol intercedir a Déu nostre Senyor i nos vulla gordar de tal mal las persones*».² Un altre cas exemplificant seria quan, al segle XVIII, els veïns d'Òdena decideixen canviar Sant Pere, patró de la població, per Sant Pere Màrtir.

La religiositat es tradueix en una constant inversió econòmica de les obrieres parroquials, de les confraries, dels batlles, dels jurats i dels rectors en tot allò que pugui plasmar la grandiositat de la casa de Déu, i l'orgull i pertinença a una parròquia. Per exemple, els obrers de l'església de Capellades demanaven l'any 1700 als obrers de l'església de la Concepció de la Llacuna si podien cedir una de les moltes relíquies de Sant Sebastià de què disposaven, ja que ells al·legaven no tenir-ne cap per mostrar al poble. Els obrers de la Llacuna en cediran una, i expliquen estar orgullosos de tenir una part del cap del citat sant, «*una part de testa del cap de la relíquia del gloriós Sant Sebastià part de la qual ha quedat y queda en dita església de La Llacuna*» i un tros de la cama.³ Les inversions en noves esglésies, com Santa Maria de Capellades, Santa Margarida de Montbui, Santa Maria d'Igualada, Santa Maria de Copons o Sant Pere d'Òdena com a conseqüència d'un creixement del nombre de parroquians, també reflecteixen aquesta religiositat.

1. Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN). Secció Parroquial d'Igualada (API)-74.

2. Arxiu Episcopal de Vic (AEV). Clariana-R-10.

3. ACAN. Secció Notarial d'Igualada (ANI)-219.

UNA DEVOCIÓ INDIVIDUAL

Una societat plena de devoció, pietat i espiritualitat contrareformista, ha de demostrar-ho de forma individual o col·lectiva. El cas de l'ermita o capella de Sant Magí és un exemple d'aquesta devoció individual. El conegut Qüestionari de Zamora ens diu: «Últimamente extra muros de la villa hazia la parte de Manresa ai otra capilla dedicada a Sn. Magín, y se edificó en el año de 1709 a expensas de Mosn. Isidro Borrull Pro., beneficiado que fue de la parroquial de Igualada, y porque el terreno era de los condes de Balcabra, se reservaron el título de patronos de esta capilla».⁴

Podem comprovar que l'edificació d'aquesta ermita va ser obra del prevere beneficiat de Santa Maria d'Igualada, Isidre Borrull, en un moment crític políticament, ja que es trobaven immersos en plena Guerra de Successió. La decisió de dedicar una ermita a Sant Magí ens l'explica la història del Sant Crist d'Igualada:⁵ «El año 1690 se presentó en Igualada un hombre desconocido en hábito de penitente ermitaño, modesto en el aspecto, compuesto en sus acciones y de porte del todo venerable. Por agradarle el terreno y moradores de la villa o por impulso de Dios, buscaba en sus contornos un sitio a propósito a sus santos designios de hacer una vida retirada: halló á la parte del Norte de la población unas cuevas, que se llamaban de los Almendros, y entre ellas una, que en parte correspondía al término de Igualada y en parte al del lugar de Odena. Lo estrecho y retirado de esta cueva movieron desde luego al ermitaño a elegirla para su habitación. Salía algunas veces de ella, y á imitación de san Ignacio en Manresa, enseñaba la doctrina cristiana á los niños de la villa y pueblos vecinos... Asistía á los enfermos del hospital... Toda a la villa y su comarca estaban edificadas de la penitente

4. Josep M. Torras i Ribé, *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els qüestionaris de Francisco Zamora*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

5. Joan Padró i Serrals, *La Sagrada imágen del Santo Cristo de Igualada: historia del origen de su veneracion y prodigios*. Igualada: Imprenta de Joaquín Jover y Serra, 1852.

vida y santos ejemplos del venerable ermitaño, á quien llamaban el hermano Juan... A este santo ermitaño conoció y trató mucho el reverendo don Isidro Borrull, presbítero y beneficiado de la iglesia parroquial, y pareciéndole que no debía quedar en el olvido una cueva, que había sido santificada con el ejercicio de tantas virtudes, quiso perpetuar su memoria en la de los venideros, erigiendo en 1709, en el mismo sitio una muy decente ermita y oratorio, que dedicó al ilustre mártir catalán san Magín».

Hem de recordar que la figura de Sant Magí estava relacionada amb la facultat de trobar aigua. Fins i tot l'han qualificat com el Moisès de Catalunya, per l'atribució de fer rajar aigua amb el seu bastó. Si aquest fet el relacionem amb la manca d'aigua que tenia la vila d'Igualada als segles XVII i XVIII, i amb l'existència de fonts a la costa del Mercadal on se situaven les coves que va ocupar l'ermità Joan, entendrem un dels motius d'aquesta devoció per part dels igualadins. El prevere Padró explica que aquesta devoció també es devia a la proximitat i poca distància de la vila d'Igualada —quatre hores— respecte de Sant Magí de la Brufaganya.

Segons Padró, la mort de l'ermità a Barcelona va fer que el prevere Borrull volgués edificar en aquella cova on havia viscut el citat difunt, durant la seva etapa igualadina, una capella. Això va dur el prevere, el 19 d'abril de 1697, a demanar al tesorer de la Conca d'Òdena, Josep Argullol, llicència per fer una capella i casa al terme d'Òdena, a la partida prop de l'eixida del prevere Calvet. El document assenyalarà que «aja de fer y fabricar a sas costas i despeses amb cens d'una tassa de aygua y amb entrada d'un parell de perdius».⁶ Les diligències per assolir més terreny continuen i el 2 de juliol de 1702, el batlle d'Igualada, Francesc Cuyner, el lloctinent del batlle General d'Igualada, Pere Rovira, i el tesorer de la Conca d'Òdena, Ramon Argullol, firmaran establiment emfitèutic al prevere Borrull, així com llicència per edificar en una partida de terra anomenada la Costa o vulgarment dita de

6. ACAN-ANI-173.

Mirambó. Borrull haurà de pagar per la festa de Sant Magí sis diners de cens anual.⁷ L'espai devia ser reduït, de manera que, el 8 de juliol de 1704, el prevere Pere Joan Calvet, beneficiat de l'església de Santa Maria d'Igualada, farà donació al prevere Isidre Borrull d'un tros de terra que mesurava de fondària 22 pams, i d'amplada 19 pams. La peça de terra estava situada al terme d'Òdena «*prop de la pallissa i era, a efecte de fer y fabricar una capella o oratori sota la invocació de Sant Magí*».⁸ La donació permetia alçar una paret en dita capella «*més alta del terreno de dita pessa de terra perquè no li fassa embaràs a la era y no li llevi lo vent*».

Però aquí no acabaran els esforços del prevere beneficiat Isidre Borrull. El 21 de gener de 1709, va aconseguir que els comtes de Vallcabra, i en aquells moments Maria Josefa Potau de Farran, Lledó i Vives, vídua del noble Cristòfol Potau Oller i de Guimera, propietària, i del seu fill Josep Faust Potau Ferran i de Guimera,⁹ fessin cessió d'un tros de terra erma, on ja hi havia construïda i edificada la capella o ermita de Sant Magí, d'una grandària de 16 colzes de latitud i 56 colzes de longitud, situada majoritàriament al terme d'Igualada i una petita part al terme d'Òdena.¹⁰ La citada peça de

terra limitava per l'est amb els honors dels Potau, fites mitjançant; a migdia, amb els honors dels mateixos Potau i amb un marge «*que va seguint del cap de la afrontació de sol ixent fins al cap de la afrontació de sol ponent*»; per l'oest, afrontava novament amb els Potau, així «*com diu la paret, que allí esta feta*»; al nord, amb un marge que dividia els termes d'Igualada i Òdena, part amb una feixa dels Potau, i part amb els honors del prevere Pere Joan Calvet.

La cessió del terreny comportava una sèrie de pactes o compromisos entre les dues parts:

- Els nobles donadors serien protectors i patrons de dita capella o ermita de Sant Magí, i seguida la seva mort, els seus hereus i successors.
- Renunciaven a favor del donatari Isidre Borrull, prevere i beneficiat, qualsevol dret que poguessin tenir.
- Els donadors es reservaven la facultat i potestat de posar i esculpir les seves armes a la porta de dita capella o ermita.
- Isidre Borrull, prevere, podia deixar el terreny amb l'ermita a qui ell volgués.
- Isidre Borrull i els seus successors tindrien l'obligació de dir i celebrar cada any, en dita capella o ermita, el dia de Sant Magí, una missa per la intenció de dits nobles donadors.
- Isidre Borrull podia fer casa i ampliar la dita capella, així com circumval·lar el terreny amb una tàpia o paret, i plantar-hi arbres.

Segons Padró i Serrals, el prevere Isidre Borrull va posar els diners necessaris per dur a terme l'ampliació de l'oratori, però els estralls de la guerra de Successió es van fer sentir en l'execució de l'obra. La presència i estada militar als afores de la vila d'Igualada, al costat de l'ermita, va donar pas a un saqueig que va obligar Borrull a paralitzar les obres i tancar amb una paret l'entrada de l'oratori. Fins aquell moment, només hi

7. ACAN-ANI-255.

8. ACAN-ANI-186.

9. Gabriel Castellà ens explica qui eren els membres de la família Potau: «Josep Faust de Potau i Ferran era fill del Sr. Cristòfol de Potau, comte de Vallcabra. En 1705 tenia 20 anys d'edat. Era cunyat de D. Pau Ignasi de Dalmasses i Ros, noble patriu català, que als darrers de l'any 1704 fou comissionat pel Consell de Cent de Barcelona per passar a Madrid a visitar el rei Felip V i reclamar li benvolença perquè el virrei de Catalunya D. Francisco de Velasco havia empresonat al Conseller en Cap de Barcelona, Francesc Costa i a altres ciutadans honrats del Consell. D. Pau Ignasi de Dalmases va anar-hi acompanyat del Comte de Potau, prenent la ruta de València el 20 de gener de 1705: més el resultat fou desastrós. A Madrid els agents del Rei Felip varen detenir a Dalmases i al comte i al seu fill. Dalmases fou traslladat a la presó de Burgos i els comptes (pare i fill) a Alcalá de Henares: després a Pamplona. El comte de Vallcabra (pare) va morir a la presó. El seu fill de 20 anys i en Dalmases foren traslladats a França on hi restaren fins els primers mesos del 1709» (ACAN, fons Gabriel Castellà, caixa 12).

10. ACAN-ANI-227.

havia construïda una capelleta a la mateixa cova que havia utilitzat l'ermità Joan, i presidida per la figura de Sant Magí; al seu costat, a banda i banda, es van fer dues coves artificials de pedres per posar-hi Sant Jeroni i Sant Onofre.¹¹ Segons un article de Joan Riba i Ausich, publicat al diari *El Eco de Igualada* del 18 d'octubre de 1863, s'havia fet un retaule de travertí representant muntanyes i boscos amb els seus pastors i ramats, i, al mig de l'erm, el desert amb les tres coves dels tres sants.¹²

MORT D'ISIDRE BORRULL

El prevere Isidre Borrull va morir l'octubre de 1711, sense poder veure realitzar el seu somni. El seu hereu, segons el testament fet davant el notari Gaspar Aldabó, l'any 1698, va ser Jaume Borrull, pare de Capellades. Segons escriu Joan Riba, «*la pared misma que cerraba la Capilla, habían sus devotos abierto un pequeño agujero para satisfacer en aquella limitada vista los deseos amorosos de la voluntad, o quizás porque no satisfecho el ánimo con la vista limitada de la imagen, dejaba mas ardiente el fervor de la devoción*».

El 17 de febrer de 1712, Jaume Borrull feia donació de la capella de Sant Magí a favor del prevere Joan Padró «*ab sas parets de casa ab son hort i terra en aquell contiguo... afronta la dita capella, paret de casa contigua en aquell hort i terra*».¹³ Padró i Serrals, que és també l'autor de la història del Sant Crist que anem citant, es comprometia a fer cada any perpètuament una missa el dia del Gloriós Sant Magí, a més a més de celebrar cent cinquanta misses resades per l'ànima del difunt prevere Isidre Borrull.

Propietari, doncs, de l'ermita, Padró començarà a partir de l'any 1715 a realitzar-hi reformes.

Joan Riba explica en el seu article que «*Halláronse los humildes adornos del altar tan mal parados por la humedad del sitio... desde este dia así se esmeró el nuevo dueño de la Capilla en procurar su aumento y adorno*». El 12 d'agost de 1715, signava una àpoca als mestres de cases Pau Gaudier i Domènec Baxeres per un import de 328 lliures, 16 sous i 4 diners.¹⁴ Tot i que es va signar l'any 1715, el document relaciona algunes feines fetes el 1713 i el 1714. En moments puntuals va participar-hi també el mestre de cases Agustí Mercader, del mas Mercader d'Òdena. Els manobres van ser Josep Conti, Francesc Ferrer, Josep Pasqual, Jeroni Riba i Agustí Amigó, tots d'Igualada, i Francesc Bas i Josep Morros, ambdós de Montbui. Els mestres fusters van ser Francesc Bartolí i Pau Biosca. Els traguers del material van ser Riba del Colomer, el gendre de l'Oreneta, Fèlix Biosca, la filla del Piera i Joan Riera. Les reformes realitzades van ser les següents:

- Fer la paret més alta de la part de tramuntana de l'hort de Sant Magí.
- Acabar de pujar les parets del quarto de l'ermita de Sant Magí, fer la teulada i el trespol, és a dir, la cobertura de canyes damunt la qual havien d'anar les teules, a més a més de fer el ràfec, posar-hi trenta bigues de fusta, una jàssera i una encavallada.
- Acabar les parets de l'hort, i enguixar totes les parets, tant interiors com exteriors.
- Fer un marge davant de la feixa.
- Posar-hi el pedrís.
- Posar 700 rajoles a les parets «*les quals serviran per fer les divisions dels quadres*» i sis brocals que havien d'anar al centre de cadascun dels quadres.
- Tapiar i cobrir les parets amb lloses.
- Posar la porta amb pany i clau d'accés a l'hort.
- Cloure el camí que pujava a l'era del prevere Calvet.

11. Joan Padró i Serrals, *La sagrada y prodigiosa imagen del S. Christo de la villa de Igualada: vista en el origen de su veneración en sus milagros*. Imp. Real de la Universidad, 1736.

12. *El Eco de Igualada*, 13-09-1863 i 18-10-1863, p. 2.

13. ACAN-ANI-194.

14. ACAN-ANI-199.

- Anivellar, aplanar i eixamplar l'hort, menys la vinyeta.
- Posar els elements del pou com la galleda, la corriola, els ferros.

Els encàrrecs de subministrament de material van ser:

- Teules, a Teixidor d'Òdena.
- Rajoles, a Teixidor d'Òdena, i a Francesc Valls dels Vivencs de la Pobla de Claramunt.
- Calç, a Joan Bisbal de Montbui, a Teixidor d'Òdena, a Pere Almasqué de l'Espelt.
- Guix, a Joan Lleonart d'Igualada, Francesc Borgosa, dit lo Piera.
- Jàssera, llates, bigues, a Francesc Aguilera de Sant Feliu de Castellolí.
- Encavallada, a Pau Biosca.

ELS DIVERSOS ELEMENTS DE L'ERMITA

Els anys 1724 i 1725 van continuar les reformes estructurals a càrrec del mestre de cases, Domènec Baxeres, per un import total de 434 lliures i 5 sous.¹⁵ El document que ens ho explica és interessant perquè ens apropa als diferents elements que tenia l'ermita. Comencem, però, fent una relació dels proveïdors dels materials utilitzats en la reforma:

- Rajoles, teules, a Joan Casanoves del castell d'Òdena.
- Cabirons i llates, a Joan Govern de Sant Domí.
- Taula de pedra, pica, i aprofundir el pou, a Jeroni Julà.
- Calç, a Borràs del Saió i Josep Bernada de Vilanova del Camí.
- Traginar arena, pedra i guix, a Fèlix Biosca, i Isidre Tarreguetas.
- Guix, calç i pedra, a Jaume Bisbal de Montbui.

15. ACAN-ANI-215.

- Turo procedent de Pontons, Capellades i les Esplugues.
- Rajoles, a Teixidor d'Òdena.

Les obres realitzades ens assabenten que l'accés a l'ermita es feia per mitjà d'un pati o petita plaça. Una vegada s'hi accedia, s'obria un espai en el qual l'ermità o l'encarregat de mantenir l'edifici disposava d'un pou, un hort i una pallissa. Aquest hort va ser aplanat per posar-hi seixanta plançons d'oliveres. En aquest espai també es van fer dues fornícules, per posar-hi les figures de dos sants —Sant Jeroni i Sant Onofre?—. Sabem que algunes de les parets que tancaven l'hort van haver de ser refetes. Segons el prevere Padró, es va crear un jardí ben distribuït, de cinquanta-tres metres a la part de ponent, amb les seves eres i espais per camins: *«se goza de la diversión de muchas, diferentes y escogidas flores, y en sus paredes de gustosas pinturas y perspectivas propias de campaña; su entrada está poblada de mucha y alegre Arboleda»*.¹⁶ Accedint a l'espai de culte de la capella, hi trobàvem a més a més una sagristia, un menjador, un rebostet i una necessària. El memorial ens informa que totes aquestes zones van ser enrajolades. A la capella es va fer l'altar, es va posar turo o travertí, es va assentar el pal·li, es va instal·lar una finestra, es van col·locar bancs i es va construir una nova fornícula on segurament van posar la figura de Sant Magí. Les diferents estances van ser pintades, i cal destacar que les portalades i el reixat que tenia la capella van ser obra del daurador Pròsper Trullàs. El document també explica que es va refer el fonament de la paret que hi havia davant l'ermita, perquè el terreny quedava més elevat que l'edifici.

S'accedia a la planta superior sota teulada per mitjà d'una porta que donava a una escala bastida en un reduït espai de l'edifici, al voltant d'una

16. Joan Padró i Serrals: *La sagrada y prodigiosa imagen del S. Christo de la villa de Igualada: vista en el origen de su veneración en sus milagros*. Imp. Real de la Universidad, 1736.

columna o eix central, amb esgraons de pedra picada i amb dos replans. L'espai d'aquesta planta es distribuïa a partir d'una sala que tenia quatre portes balconeres. Al costat de la sala, trobàvem tres habitacions, «*aposentos o apartaments*», amb els seus respectius envans i finestres, i una sortida al terradet o porxo enrajolat amb el seu pedrís.

L'any 1729 es continua millorant l'espai amb la construcció d'una pallissa al costat de l'era de l'ermita de Sant Magí, per un import de 119 lliures, 3 sous.

Respecte a la presència de Sant Onofre, acompanyant Sant Magí, tot i ser un sant eremita, caldria especular si va ser imposat per la força i dominació que va exercir durant aquells anys el notari botifler Onofre Melcior sobre la població igualadina i comarcal. Un historiador igualadí explicava que el notari Melcior era un espia de Felip V. I com a tal, s'ho va cobrar prou bé després de la guerra. Per tant, no és escabellat pensar que, per a ell, era tot un orgull tenir el seu sant com a objecte de devoció i pietat. Però, vegem alguns exemples d'aquesta extorsió del notari:¹⁷

- Entre l'octubre de 1714 i el desembre de 1715, va obligar els jurats de la sotsvegueria d'Igualada a donar-li sis rals per dia per mantenir els seus dos criats. Va cobrar en total 252 lliures.
- Si algun dels pobles es negava a pagar o es retardava en el pagament, enviava els dos criats perquè hi fossin allotjats i mantinguts en menjar i beure fins a estar satisfets en el deute.
- Les queixes dels jurats davant de l'intendent general van permetre obrir un procés. Però, per a desgràcia dels igualadins i pobles de la sotsvegueria, no va anar més enllà.
- El poble de Clariana, durant el mes de novembre de 1714, va veure com un grup d'individus amb el títol de criats del notari es presentaven

a la població per ser allotjats i mantinguts amb l'excusa de no haver cobrat, tot i que havien estat pagats.

- Durant el 1714, va convocar tots els jurats de la seva jurisdicció i els va demanar una gratificació pel seu treball. La pressió exercida li va permetre cobrar més de 70 doblons.
- El mes de gener de 1716, un dels seus criats va trencar-li el cap a un igualadí a la porta de la capella de la Soledat, sense rebre cap càstig per part del seu senyor Melcior.
- La notícia que els igualadins Gabriel Morros i Isidre Sendra estaven escampant l'any 1716 diners falsos per la vila d'Igualada, va fer que els detingués i, una vegada a la presó, a canvi d'un volum considerable de moneda, els va perdonar i ocultar els delictes de moneda falsa i usura. Torras i Ribé explica en el seu darrer llibre que «a partir de l'any 1716 començà a detectar-se en tota la geografia catalana la proliferació de contingents incontrolables de moneda falsa, situació que provocava desassossec i la irritació creixent de la ciutadania. [...] la circulació de moneda falsificada que consideraven que tenia la complicitat de les mateixes autoritats borbòniques».¹⁸

Tornem a l'ermita. Un treball de Maria Garganté ens aporta noves dades sobre el projecte frustrat de l'any 1780, que l'alcalde major d'Igualada, Francisco Antonio Muñiz, va enviar al Reial Consell per construir un hospici o casa de misericòrdia a partir del llegat del prevere Joan Padró.¹⁹ Com diu l'autora, el taller s'havia d'establir en la capella, casa i jardí de Sant Magí, extramurs de la vila. L'esmentada casa i jardí eren ocupats per una família de masovers, amb títol d'ermitans de Sant Magí, que es quedaven amb les migrades almoines dels fidels. Gràcies a aquest

17. ACAN-API-116, carpeta 990.

18. Josep M. Torras i Ribé, *Misèria, poder i corrupció a la Catalunya borbònica (1714-1808)*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 2020, col. Bofarull, 32, p. 30-31.

Plànol d'Igualada (1779). Al nord, ermita de Sant Magí, al costat del «camí de Manresa»

projecte frustrat, disposem d'un plànol de la vila d'Igualada del segle XVIII on apareix l'ermita de Sant Magí.

L'entrada al segle XIX va significar la desaparició de l'ermita. Magí Puig escriu que a l'Arxiu Municipal d'Igualada hi ha unes cartes de l'any 1819 on l'Ajuntament urgeix a Ramon Franch, clergue de Cardona i obtentor del priorat de Sant Magí, a reedificar la capella, així com la resposta d'aquest, que expressava el seu desig de reconstruir-la però exposava les dificultats de fer-ho: «*El Govern acredita al Priorat per danys de la demolició de l'ermita de Sant Magí la quantitat de 409 lliures, que l'Obtentor cediria per a fer les obres de reedificació, si l'Ajuntament d'Igualada cooperés a lograr*

aquest just reintegrament aplicant-lo al cobrament de Contribucions». ²⁰ El cas és que va ser destruïda l'any 1834, durant la primera guerra carlina. Posteriorment, l'espai es va reconvertir, l'any 1837, en un fortí per defensar la vila dels carlins. El nou fortí es va construir aprofitant les pedres de l'antiga edificació religiosa.

L'any 1860, el terreny del fort de Sant Magí, anomenat antigament Mercadal, estava en mans de Pere Borràs i Soldevila, com a hereu de la seva mare Caterina Soldevila, per deïxa testamentària feta el 9 d'agost de 1818.

19. Maria Garganté, «L'hospici: l'estroncat projecte igualadí del segle de les llums», *Miscellanea Aqualatensia*, Igualada: Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, 2013, 15, p. 53-87.

20. «*L'església de Sant Magí*», *Igualada, Patrimoni Cultural*, núm. 1, Ajuntament d'Igualada, Sèrie 6ª/1989. Magí Puig es pregunta si l'ermita va ser destruïda durant la guerra del Francès, refeta el 1819 i ensorrada de nou el 1834.

XAVIER JORBA I SERRA (Igualada, 1965) és doctor en Història Moderna (UB). Professor de secundària de l'Acadèmia Igualada i vocal de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, filial de l'IEC. Actualment treballa en el projecte de recerca «Estudi demogràfic de l'Andorra moderna (ss. XVI-XIX)», al costat dels doctors V. Gual, J. Boyreu, R. Masdéu, S. Gual i A. Sastre. La seva darrera publicació ha estat el llibre *Els nous ravalers igualadins* (1745-1835).